

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Природничо-географічний факультет

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ І ОСВІТА

Збірник наукових праць
природничо-географічного факультету

Умань
2018

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПРИРОДНИЧИХ НАУКАХ

СТАТЕНЕ ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Берчак В. С., викладач кафедри біології та методики її навчання
Норченко В. І., студентка 34 групи ПГФ
Гуцол О. І., студентка 32 групи ПГФ

Науково-технічний прогрес, інформатизація та глобалізація суспільства викликають прискорення процесів акселерації. Тому, серйозною проблемою сучасної освіти є здійснення статевого виховання учнів.

Аналіз наукової літератури показав, що питанню організації статевого виховання в закладах освіти приділено достатньо уваги. Його специфіку досліджували класики української педагогіки. В. Сухомлинський писав, що моральна культура суспільства, щастя й добробут нових поколінь залежить від моральної культури взаємин між дівчатками й хлопчиками, а громадянська, моральна, етична, естетична зрілість, яка формується у школі має проявляється в тому, наскільки підлітки усвідомили необхідність фізично, і духовно бути справжніми чоловіками й справжніми жінками та навчилися ідентифікувати себе як майбутні чоловіки і дружини, батьки й матері [9, 6].

Ідеї А. С. Макаренка у галузі статевого виховання мають вагоме місце в науково-педагогічній практиці. Вчений вважав, що статеve життя кожної людини, як члена суспільства має базуватися на гармонійному ставленні до сім'ї й до любові. А основними чинниками ефективного статевого виховання педагог визначав приклад батьків, почуття любові до дитини, ставлення дитини до людей і до суспільства, дошкільне та шкільне виховання [5, с. 312].

Новітні дослідження в напрямі статевого виховання (праці С. Ф Мендели, О. В. Бялик, О. В. Нечаєва, Л. А. Якубова, Т. В. Кравченко, І. В. Мезері, А. І. Коморової, І. П. Ільїна) демонструють відсутність єдиного підходу до визначення поняття, предмету та змісту статевого виховання, оскільки кожен із науковців розглядає цей напрям виховання під різним кутом зору.

Вважаємо, статеve виховання складовою виховного процесу, що забезпечує нормальний статевий розвиток дітей і молоді та оволодіння ними нормами взаємин із представниками протилежної статі та регулює правильне ставлення до питань статі. Статеve виховання нерозривно пов'язане з фізичним, розумовим, моральним і естетичним розвитком особистості.

У педагогічному сенсі, статеve виховання – це процес систематичного, свідомо планованого і здійснюваного, орієнтованого на

певний кінцевий результат, спрямованого впливу на психічний і фізичний розвиток хлопчика (чоловіка) і дівчинки (жінки) для оптимізації їх особистісного розвитку та діяльності в усіх пов'язаних з відносинами статей сферах життя [3].

Основними завданнями статевого виховання є:

- надання молодій людині необхідних знань із фізіології та анатомії людини, психології та гігієни статевого життя;
- формування правильних уявлень про статевий акт, запліднення, внутрішньоутробний розвиток та пологи;
- здійснення профілактики ранніх статевих контактів та формування навичок безпечної статевої поведінки;
- коригування ризикованої та суспільно небезпечної сексуальної поведінки;
- виховання якостей, що сприяють формуванню до прагнення мати міцну та здорову сім'ю;
- виховання свідомого ставлення до статевих відносин та соціальної відповідальності за статеву поведінку [2].

Здійснення статевого виховання передбачає застосування принципів єдності, наступності, диференційованого характеру та індивідуального підходу, правдивості, перспективності [3].

Сьогодні основними соціальними інститутами, що займаються статевим вихованням переважно є сім'я та церква. Українська школа радше сприяє статевій соціалізації дитини, а ніж статево виховує її. Однак, у шкільній системі статево виховання здійснюється в межах окремих дисциплін та виховних занять.

Особлива роль у статево вихованні учнів належить урокам біології та основ здоров'я, на яких вони дістають уявлення про розмноження і розвиток живих організмів; статево і нестатево розмноження; органи розмноження (будова чоловічих і жіночих статевих органів); дітородну функцію людини; вплив нікотину, алкоголю і наркотиків на спадковість; спадкові захворювання; ембріональний розвиток, гігієну вагітності; вікову періодизацію розвитку дитини; статево дозрівання і відхилення у статево розвитку; ранні статеві контакти та їх шкідливі наслідки; статево гігієну та ін.

Робота вчителя біології зі школярами-підлітками має розвиватися у таких аспектах: вивчення фізіології статі, зокрема змін у підлітковому віці, фізіологічних відмінностей та ін; формування здорового способу життя через роз'яснення; проблеми міжособистісних відносин, зокрема підвищення рівня самопізнання, розвитку впевненості в собі, руйнування гендерних стереотипів, встановлення оптимальних комунікативних установок чоловіків і жінок та ін; шлюб і взаємини в сім'ї, зокрема розгляд питань шлюбу і сімейних відносин, проблем сумісності, усвідомлення причин конфліктів в сім'ї, формування подружніх ролей і вироблення установок взаємно відповідального партнерства [7].

Спрямовання діяльності вчителя за вищезазначеними аспектами при викладанні предметів «Біологія» та «Основи здоров'я» сприяє позитивним змінам у статевій поведінці підлітків. Так, за даними Міністерства охорони здоров'я України, останнім часом майже вдвічі зменшилися показники частоти абортів серед дівчат-підлітків у віці 15-17 років та значно знизилася кількість ВІЛ-інфікованих молодих людей віком 15-24 років серед офіційно зареєстрованих нововиявлених випадків ВІЛ [1, с. 6].

Отже, для оптимізації процесу статевого виховання сучасний вчитель біології та основ здоров'я має сприяти введенню в освітній процес навчальних та виховних технологій, орієнтованих на здійснення статевого виховання підлітків; долучатися до розробки стратегії реалізації статевого виховання, орієнтирів, програм та планів його здійснення; дотримуватися принципів системності та наступності втілюючи статево орієнтовану освітню та виховну діяльність.

Список використаних джерел:

1. Батькам підлітків: відверта розмова про статево виховання та репродуктивне здоров'я / укл. Ірина Скорбун, Тигран Епоян. – 2013. – 57 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://autta.org.ua/files/resources/Parents_Teens_Ukr.pdf
2. Ільїн І. П. Диференціальна психологія чоловіка та жінки / І. П. Ільїн // Еспада. – 2006. – С. 48.
3. Комарова А. І. Статеве виховання і моральна культура молоді. / А. І. Комарова. – Київ: Знання, 2006. – 124 с.
4. Лещук Н. О. Статеве виховання і репродуктивне здоров'я підлітків та молоді : навч. посіб. / Н. О. Лещук, Ж. В. Савич, О. А. Голоцван, Я. М. Сивохоп. – К., 2014. – 136 с.
5. Макаренко А. С. Книга для батьків / А. С. Макаренко. – Київ : Радянська школа, 1973. – 335 с.
6. Мендела С.Ф. Статеве виховання у школах. Режим доступу: http://www.familyinstitute.org.ua/tl_files/nashi%20vydannia/visnyk%203/st8%20v3.pdf
7. Самохвалова А. І. Статеве виховання в сучасній школі / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://psiukrearth.ru/psihologichne-manipuljuvannja/4650-stateve-vihovannja-v-suchasnij-shkoli.html>
8. Статеве виховання. Навчальний посібник з питань здійснення статевого виховання дітей від народження до юнацького віку. – Миколаїв: «Прінт-Експрес», 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refmaniya.org.ua/psycholog-ya/shlyachi-ta-prinsipi-zdysnennya-statevogo-vichovannya>
9. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. Сухомлинський. – К.: Либідь, 2005. – 263 с.